

ספרות עברית

האהבה הכי גדולה בעולם
שירה כרמי. הוצאת אחוזת בית,
207 עמודים, 58 שקלים

ואם ביום שלישי כן בא לי

ובן סיפוריה הראשון של שירה כרמי מיומן בדרכו לתמרן את קוראיו. שמו, "האהבה הכי גדולה בעולם", ייתכן שירתיע קוראים, בשל רוחב המחווה שהוא מציע; אך הבחירה בצירוף "גותיקה אמריקאית" של גרנט ווד לעטיפת הספר ממתנת את התשוקות המתפרצות, שהן נושאים המפורשים למדי של סיפורי הקובץ, או לפחות מבקשת לרמוז על אפשרות כזאת.

על גב הספר נכתב כי הנשים בסיפורים נאבקות בין שני קטבים שנחשבים חלק מהמהות הנשית – אהבה "בטוחה ושלווה" ותשוקה "סוערת ומאיימת" – ואמנם הכתיבה פראית לרוב, ואין כל סיבה לאיפוק. דמויות הנשים המספרות בקובץ נוטות להיעיד, בניסוחים שונים, כי הן "נוולות" או חוששות מנוליה. "גידו שכל זה לא אומר כלום", אומרת גיבורת הסיפור הפותח, "שתמיד הייתי ילדה חולמנית ואחר כך אשה שמדמיית טויות". אך אלה הן עדויות מתוך עולמה הפנימי של התשוקה; עולם מתעתע, בלתי מהימן ורבי-קסם.

ברבים מהסיפורים, דמויות האם של המספרות הצעירות מנהלות, או ניהלו, רומן מחוץ לנישואים, או ובנותיהן הולכות בעקבותיהן, או מההרות באפשרות הזאת. 14 סיפורים קצרים בקובץ, ובסיפור "הכל עובד", הרכיב הנרטיבי הזה עובר הסטה (או המרה, בלשון סיפור אחר בקובץ): דווקא סבתה של המספרת מצהירה ש"כל הנשים רוצות אותו דבר, את מבינה? כולן, אותו הדבר רוצות, אבל אשה יפה יש לה יתרון, היא תרצה דבר והדבר ירצה אותה". הפער המאתגר שמציבה הסבתא – שגברים רבים היו לה, לפני יום נישואיה וגם לאחריו, ומתגלה כישירה מנכדתה – מייצר משא ומתן על ה"מותר" וה"אסור" בעידן שבו הצעירים, החושבים עצמם למתקדמים, מאמינים ש"לא צריכים חתונה".

ב"תראה הכל עכשיו" המספרת נשכבת בקבר פתוח ומודה: "אנשים בדרך כלל לא עושים דברים כאלה". היא מכריזה כי "היום אני חייבת לראות כמה דברים בפרספקטיבה", "לראות את הדברים בראייה מושכלת ממרחק". לעומת "הדרך למלך רוז פלייס" – הסיפור הפותח, שבו המספרת נמצאת בנסיעה ובתנועה מתמדת, ומכריזה כי "כל העניין הזה של ראייה הוא שקר גדול. זיון

ספר הביכורים של שירה כרמי הוא קובץ סיפורים עשיר ומגוון, שהקווים המחברים בין פרטיו מייצרים מעשה מרכבה מעורר מחשבה, שעניינו מופעים שונים של תשוקה אנושית יואב רוזן

חשבון עם המורה מהתיכון. נדמה כי הפרשנות של כרמי ל"מסע הערב של יתיר" נגעצת בעצם היכולת לספר, אך זו פרשנות מקומית למדי. עליזה לוי, המורה מהתיכון, "היתה חולפת מדי יום על פני, ממש כמו הרכבת, ולא רואה בי שום דבר שכדאי או נחוץ להיעצר למענו".

בסיפור הפותח בקובץ, המספרת, הנוסעת בעקבות מושא תשוקה משנות הנעורים, מחזיקה בשיניים שקית שוקו "כמו נבלה בפה של טורף", ואילו ב"עליונה לוי" היא נותרת בכיסאה "מקומטת כמו שקית שוקו ריקה". הסיפור הופך כך לבנוני במשאביו, ונדמה כי המנגנון גם מעט: בין הבחינה בספרות בתיכון ועוגמת הספר הראשון של המספרת, שנים אחר כך, בבגרותה, נמתחים חיים של מים, לא ידועים (לקורא), ואילו הפגישה המחודשת עם העבר, בדמותה של האשה הקשישה, מתבצעת כדי להעלות באוב מוטיבים מתוך הטקסט של יהושע. אלא שבמובן מסוים, מקומו של הסיפור הזה, דווקא בלב הקובץ, ממצה במשהו את הפואטיקה של כרמי: הכפפה של אלמנטים שונים, בכוח ובכישרון, לטובת היצירה התשוקה, המימוש העצמי.

זה קובץ סיפורים ערוך לעילא: סיפורים מסוימים מהדהדים באחרים, וכך אלה נתרמים מקסדר הופעתם של אלה. הנשים המספרות בקובץ דומות דמיון ניכר זו לזו, בקולן כמו גם בני סיבות חייהן, ובשניים מהסיפורים הן אף חולקות פרטים ביוגרפיים. חלק מסיפורי הקובץ מתרחשים בזימבבואה, כשהמסגרת הנסיבתית היא רילוקיישן של משפחת המספרת. אלה סיפורים של אש, המתחווים לסיפורים קלילים, אך הם טעונים רגשית. וכך, מתעלה הקובץ כולו על סך חלקיו, שכן כיצירה אחת, הוא מיטיב ליצור מעשה מרכבה שעניינו מופעים שונים של תשוקה אנושית.

בסיפור "מה אמרת שאת מחפשת?" עולה הפחד מפני הזיקנה, מפני התבלות הגוף, ושוב חוזר החשש מפני "ניוליה", הפעם מכיוון אחר: בנסיינה באוטובוס, "הדבר היחיד שבדקתי שוב ושוב זה לראות שהציצי שלי לא נזול". אך על בסיס הבנאליה הזאת, הסיפור מפתיע ככל שהוא מתקדם, ומדגים כיצד תשוקה, כמוצר צריכה אפילו, אפשר לחפש ולמצוא בכל מקום – אפילו בשוק.

ב"קומביין", חקלאי, הנשוו לאשה

סיפורי הקובץ עושים כברת דרך: הם נפתחים בתשוקה אל אהבה ישנה, ממשיכים בתשוקות כלפי מושאים לא "מקובלים" ומראים כי נתיביה של התשוקה יכולים להוביל גם למקומות כמו שוק פשפשים בזימבבואה

צעירה ממנו ומנסה להבין מה נשתנה ביחסיהם, וזכה לביקור פתאומי של אמה של זוגתו. זה סיפור על חוסר סיפוק, אך המעניין בו טמון בתיאור חלומו של החקלאי, מרגע שחומרי היומיום, המציאות והפנטזיה – חורס הסיפוק והכמיהה למלאו – מתערבבים יחד, וגידולי החיטה הופכים לפולי קפה; ואילו "שיחת לילה" מורכב כולו מדיאלוג בין בני זוג, שבו מניפולציה ופנטזיה משתלבות זה בזה לכדי טקסט הדוק, קל לקריאה, אינטימי ומעורר מחשבה, כמו רבים מסיפורי הקובץ.

הסיפור יוצא הדופן בקובץ, מבחינת אופי הדמות שבמרכזו ומבחינת הנושאים שהוא מעלה, הוא גם החלש שבהם, ומתבסס על תיאור דמות גברית: מתבודד, לוזר מחוצ'קן, שיש לו "רגליים קצרות במיוחד והליכה משונה", העובד בהונת נתונים בארכיון הקלטות של הערוץ הקהילתי. הוא חי חיי פרישות עלובים בדירת סבו עד שהוא נתקל בעל כורחו בשכנים המעורריים למכור את הבניין. בידוד חב"רתי מופיע לראשונה בקובץ הנוכחי, והסיפור שואב כוח ממיקומו בקובץ, לקראת סופו, ולא דווקא מתכונתו תיו האינהרנטיות; בסיפור המוקדם יותר, "איך לא לספר סודות", המספרת נתקלת במפלצת ורודה המוציגת בתערוכה בגלריה. "לא יכולתי לסבול את המחשבה שהמפלצת היתה מיועדת רק לי", היא מספרת בסיפור בעל הגוון הסוריאליסטי, ובסיפור המאוחר יותר, "המפלצת" מקבלת חיים נוספים, בדמות אדם.

"לפעמים אנחנו עושים המון רה" הוא סיפור פסיכולוגיסטי חכם, והקורא המעמיק יקבל לידיו מפתח לרבים מסיפורי הקובץ, הפועלים בשירות המנגנון הנפשי של ההמרה. כך, העלילה הפשוטה מתארת פגישה קצרה בין בחורה צעירה לחבר

של אביה, גבר מטופח ולו אצבעות רגליים "יפות במיוחד" ו"צבע מלוכ" לך בעיניים", שמגיע כדי לקבל לידיו מפתח, ואגב כך גם מזכיר למספרת מושא תשוקה אחר, המורה לפיזיקה שהיתה מאוהבת בו בתיכון, "עד כאב".

הסיפור החותם את הקובץ, "אם את מבינה למה אני מתכוננת", חורז לזיכרונות מזימבבואה. "בתקווה להתחדש" נוברת המספרת בתוכן לה של דוכן גרוטאות שנותרו מהתקופה שבה נקראה המדינה רודזיה. היא נעה במחשבותיה על קו התפר של קולוניאליזם לשמו, שתקיינות פוליטית בוודאי תצבע אותו בגוון של אירוניה ("הרודזיאנית סימנה משהו לכוש, והוא רץ לקראתה בגשם החוק והעמים ארגזים על הגב ועל הראש... והאשה קראה לכך לב, איאן?"). אך סיפורי "האהבה הכי גדולה בעולם" עושים כברת דרך: הם נפתחים בתשוקה אל אהבה ישנה, ממשיכים בתשוקות כלפי מושאים לא "מקובלים" ומראים כי נתיביה של התשוקה יכולים להוביל גם למקומות אחרים, למשל לניסיון הצלה של כלב חולה באמצע גשם שוטף בשוק פשפשים בזימבבואה.

19.97x17.14	2/2	עמוד 6	ספריים - הארץ	19/06/2015	48384595-6
אח - 5153					

